

Zdroje

ÚVOD: Proč tato kniha

Citace Joan Almon pochází z knihy Almon, J. ed. (2017). *Playing It Up – With Loose Parts, Playpods, and Adventure Playgrounds*. Alliance for Childhood.

ČÁST I. Co potřebujeme vědět o hře: PŘÍBĚHY A SOUVISLOSTI

1 CO JE TO HRA

V kapitole vycházíme a čerpáme z těchto publikací:

- Brown, F. (2014). *Play and Playwork. 101 Stories of Children Playing*. Open University Press, McGraw-Hill Education.
- Brown, F., Taylor, C. (eds.) (2008). *Foundations of Playwork*. Open University Press, McGraw-Hill Education.
- Burghardt, G. M. (2005). *The Genesis of Animal Play. Testing the Limits*. The MIT Press, Massachusetts Institute of Technology.
- Fry, D. P. (2005). *Rough and Tumble Social Play in Humans*. In: Pellegrini, A. D. and Smith, P. K. (eds.) (2005). *The Nature of Play. Great Apes and Humans*. The Guilford Press.
- Gosso, Y. et al. (2005). *Play in Hunter-Gatherer Society*. In: Pellegrini, A. D., Smith, P. K. (eds.) *The Nature of Play. Great Apes and Humans*. The Guilford Press.
- Gray, P. (2013). *Hodnota hry I.: Definice hry* [online]. Svoboda učení. [Cit. 4.7.2019]. Dostupné z: <https://www.svobodauceni.cz/clanek/hodnota-hry-1/>
- LaFreniere, P. (2011). Evolutionary Functions of Social Play. Life Histories, Sex Differences and Emotion Regulation. *American Journal of Play*, 3, 4, 464–488.
- Pellegrini, A. D., Smith, P. K. (1998). Physical Activity Play: The Nature and Function of a Neglected Aspect of Play. *Child Development*, 69, 3, 577–598.
- Play Wales (2017). *Play Types*. Play Wales.
- Smith, P. K. (2010). *Children and Play*. Wiley – Blackwell.
- White, R. E. (2012). *The Power of Play. A Research Summary on Play and Learning*. Minnesota Children's Museum.
- Whitebread, D., Neale, D., Jensen, H., Liu, C., Solis, S. L., Hopkins, E., Hirsh-Pasek, K. Zosh, J. M. (2017). *The role of play in children's development: a review of the evidence (research summary)*. The LEGO Foundation, DK.
-
- Úvodní příběh pochází od Kitty Press, citováno podle Brown, F. (2014).
- Citát Frasera Browna pochází z Brown, F. (2008). *The Playwork Principles: a critique*. In: Brown, F., Taylor, C. (eds.) (2008).
- Citát Thomase G. Power pochází z jeho knihy Power, T. G. (2000). *Play and Exploration in Children and Animals*. Mahwah, N.J.: Erlbaum. Citováno podle Burghardt, G., M. (2005).
- Citát Gordona Sturrocka je citován podle Wilson, P. (2009). *The Playwork Primer*. Alliance for Childhood.
- Tabulka přínosů hry je přejata z knihy Frasera Browna – Brown, F. (2014).
- Popis 16 druhů hry je zpracován podle publikace Play Wales (2017).
- Citát Briana Sutton-Smithe citován podle Brown, F. (2014).

2 ZROZENÍ HRY V PŘÍBĚHU EVOLUCE

V kapitole vycházíme a čerpáme z těchto publikací:

- Brown, S. (2009). *Play: How It Shapes the Brain, Opens the Imagination, and Invigorates the Soul*. Avery.
- Burghardt, G. M. (2005). *The Genesis of Animal Play. Testing the Limits*. The MIT Press, Massachusetts Institute of Technology.
- Diamond, M. (1967). Extensive cortical depth measurements and neuron size increases in the cortex of environmentally enriched rats. *Journal of Comparative Neurology* 131, 357–364.
- Chugani, H. T. (2004). *Fine-Tuning the Baby Brain*. The Dana Foundation.
- Konner, M. (2010). *The Evolution of Childhood. Relationships, Emotion, Mind*. Belknap Press of Harvard University Press.
- Newmann, S. D., Hansen, M. T., Gutierrez, A. (2016). A fMRI Study of the Impact of Block Building and Board Games on Spatial Ability. *Frontiers in Psychology*, 7, 1278.
- Panksepp, J. (1998). *Affective Neuroscience. The Foundation of Human and Animal Emotions*. Oxford University Press.
- Panksepp, J. (2010). Science of the Brain as a Gateway of Understanding Play. An interview with Jaak Panksepp. *American Journal of Play*, 3, 246–277.
- Pellis, S. M., Pellis, V. C., Bell, H. C. (2010). The Function of Play in the Development of Social Brain. *American Journal of Play*, 3, 278–296.
- Pellis, S. M., Pellis, V. C., Himmler, B. T. (2014). How Play Makes for a More Adaptable Brain. A Comparative and Neural Perspective. *American Journal of Play*, 7, 1, 73–98.
- Smith, P. K. (2010). *Children and Play*. Wiley – Blackwell.
- Špinka, M., Newberry, R. C., Bekoff, M. (2001). Mammalian Play: Training for the Unexpected. *The Quarterly Review of Biology*, 76, 2, 141–168.
- Špinka, M. (2000). Proč si mladí savci hrají. Chování, které zdánlivě k ničemu neslouží. *Vesmír*, 79, 197–203.
- Tau, G. Z., Peterson, B. S. (2010). Normal Development of Brain Circuits. *Neuropsychopharmacology REVIEWS*, 35, 147–168.
-
- Citáty Melvina Konnera pochází z jeho knihy Konner, M. (2010).
- Představení teorií hry zpracováno podle Burghardt, G. M. (2005).
- Citát Karla Groose pochází z jeho knihy Groos, K. (1898). *The Play of Animals*. (E. L. Baldwin, trans.). New York: Appleton. Citováno podle Burghardt, G. M. (2005).
- Citát Stanleyho Halla pochází z jeho knihy Hall, G. S. (1904). *Adolescence: its psychology and its relations to physiology, anthropology, sociology, sex, crime, religion and education*. New York: Appleton. Citováno podle Burghardt, G. M. (2005).
- Citát Marka Špinky pochází z jeho článku Špinka, M. (2000).
- Citát Gordona Burghardta pochází z jeho knihy Burghardt, G. M. (2005).
- Citát Jaaka Pankseppa pochází z rozhovoru s ním v *American Journal of Play*: Panksepp, J. (2010).
- Citát Sergia a Vivien Pellisa a Bretta Himmlera pochází z jejich článku Pellis, S. M., Pellis, V. C., Himmler, B. T. (2014).

3 DĚTSTVÍ A HRA V PROMĚNÁCH DĚJIN

V kapitole vycházíme a čerpáme z těchto publikací:

Bock, J. (2005). *Farming, Foraging and Children's Play in the Okavango Delta, Botswana*. In: Pellegrini, A. D., Smith, P. K. (eds.) *The Nature of Play. Great Apes and Humans*. The Guilford Press.

Gosso, Y. (2010) *Play in different cultures*. In: Smith, P. K. *Children and Play*. Wiley-Blackwell.

Gosso, Y. et al. (2005). *Play in Hunter-Gatherer Society*. In: Pellegrini, A. D., Smith, P. K. (eds.) *The Nature of Play. Great Apes and Humans*. The Guilford Press.

Gray, P. (2009). Play as a foundation for Hunter-Gatherer Social Existence. *American Journal of Play*, 1, 4, 476–522.

Hewlett, S., Lamb, M. (eds.) (2005). *Hunter-Gatherer Childhoods: Evolutionary, Developmental and Cultural Perspectives*. Aldine Transactions, Transactions Publishers, New Brunswick, New Jersey.

Konner, M. (2010). *The Evolution of Childhood. Relationships, Emotion, Mind*. Belknap Press of Harvard University Press.

LaFrenière, P. (2010). *Adaptive Origins. Evolution and Human Development*. Psychology Press.

Mintz, S. (2004). *Huck's Raft. A History of American Childhood*. The Belknap Press of Harvard University Press.

Mulhern, J. (1946). *A History of Education*. The Ronald Press Company.

Narvaez, D., Panksepp, J., Schore, A. N., Gleason, T. R. (eds.) (2013). *Evolution, Early Experience and Human Development. From Research to Practice and Policy*. Oxford University Press.

Citát Benjamína Franklina citován podle Mintz, S. (2004).

Citát ženy z kmene !Kung pochází z Shostak, M. (1981). *Nisa: The life and words of a !Kung woman*. Harvard University Press. Citováno podle Konner, M. (2010)

Citát Elizabeth Marshall Thomas pochází z Thomas, E. M. (2006). *The Old Way: A Story of the First People*. Farrar, Straus and Giroux. Citováno podle Gray, P. (2009).

4 HRA V TĚŽKÝCH ČASECH

V kapitole vycházíme a čerpáme z těchto publikací:

Eisen, G. (1988). *Children and Play in the Holocaust. Games among the Shadow*. University of Massachusetts Press.

Mintz, S. (2004). *Huck's Raft. A History of American Childhood*. The Belknap Press of Harvard University Press.

Všechny citáty v části kapitoly Děťství a hra v otroctví pocházejí z knihy Stephana Mintze: Mintz, S. (2004).

Všechny citáty v části kapitoly Děťství a hra v době holokaustu pocházejí nebo jsou citovány podle knihy George Eisena: Eisen, G. (1998).

Citát Oskara Rosenfelda pozází z deníku Lodžského ghetta. Citován v Dobroszycki, L. ed. (1984). *The Chronicle of the Lodz Ghetto*. New Haven: Yale University Press.

Citát o hře *klepsi klepsi* pochází z Geve, T. (1981). *Youth in Chains*. Jerusalem: Rubin Mass.

Citát Emanuela Ringelbluma pochází z jeho knihy Ringelblum, E. (1974). *Notes from the Warsaw Ghetto*. Edited by Jacob Sloan. New York: Schocken Books.

5 ŽIVOT BEZ HRY

V kapitole vycházíme a čerpáme z těchto publikací:

Brown, F. (2014a). *Play and Playwork. 101 Stories of Children Playing*. Open University Press, McGraw-Hill Education.

Brown, F. (2014b). The Healing Power of Play: Therapeutic Work with Chronically Neglected and Abused Children. *Children*, 1: 474–488.

Brown, F., Webb, S. (2005). Children Without Play. *Journal of Education*, 35, 139–158.

Brown, S. (2009). *Play: How It Shapes the Brain, Opens the Imagination, and Invigorates the Soul*. Avery.

Harlow, H. F. (1958). The Nature of Love. *American Psychologist*, 13, 673–685.

Harlow, H. F., Suomi, S. J. (1971). Social Recovery by isolation-Reared Monkeys. *PNAS*, 68, 7, 1534–1538.

Investice do dětí. Proč přesunout finanční prostředky vynakládané na ústavní péči do podpory rodin a komunit [online]. Lumos, 2018 [Cit. 9.8.2019]. Dostupné z: https://lumos.contentfiles.net/media/assets/file/Investice_do_deti_CELA_ZPRAVA_web_ilwLbI5.pdf

Chugani, H. T. et al (2001). Local Brain Functional Activity Following Early Deprivation: A Study of Postinstitutionalized Romanian Orphans. *NeuroImage*, 14, 1290–1301.

LaFreniere, P. (2011). Evolutionary Functions of Social Play. Life Histories, Sex Differences and Emotion Regulation. *American Journal of Play*, 3, 4, 464–488.

Nelson, C. A., Bos, K., Gunnar, M. R., Sonuga-Barke, E. J. S. (2011). The Neurobiological Toll of Early Human Deprivation. *Monogr Soc Res Child Dev*, 76, 4, 127–146.

Nelson, C. A. (2007). Neurobiological Perspective on Early Human Development. *Child Development Perspectives*, 1, 1, 13–18.

Nelson, C. A., Fox, N. A., Zeanah, C. H. (2014). *Romania's Abandoned Children. Deprivation, Brain Development and the Struggle for Recovery*. Harvard University Press.

Pellis, S. M., Pellis, V. C., Bell, H. C. (2010). The Function of Play in the Development of Social Brain. *American Journal of Play*, 3, 278–296.

Pellis, S. M., Pellis, V. C., Himmler, B. T. (2014). How Play Makes for a More Adaptable Brain. A Comparative and Neural Perspective. *American Journal of Play*, 7, 1, 73–98.

Romania. 2018 Country Fact Sheet. [online]. Opening Doors for European Children. [Cit. 9.8.2019]. Dostupné z: <https://www.openingdoors.eu/wp-content/uploads/2019/03/country-fiche-Romania-2018.pdf>

Slator, R. (2004). *Monkey Love. Harry Harlow's Primates*. In: Slator, R. (2004). *Opening Skinner's Box. Great Psychological Experiments*, p. 132–155. W. W. Norton and Company.

Suomi, S. J., Harlow, H. F. (1971). *Monkeys Without Play*. In: Bruner, J. S., Jolly, A., Sylva, K. eds. (1976). *Play. Its Role in Development and Evolution*, p. 490–495. Penguin Books.

Wallenfeldt, J. (2019). *Texas Tower Shooting of 1966* [online]. Encyclopaedia Britannica. [Cit. 9.8.2019]. Dostupné z: <https://www.britannica.com/event/Texas-Tower-shooting-of-1966>

Weir, K. (2014). The Lasting Impact of Neglect. *Monitor on Psychology*, 45, 6: 36.

Citát Harryho Harlowa pochází z jeho řeči na setkání Americké psychologické asociace, která byla posléze publikována jako článek *The Nature of Love* – Harlow, H. F. (1958).

Citát Leonarda Rosenbluma pochází z jeho rozhovoru s Lauren Slator. Citováno podle její knihy Slator, R. (2004).

Citát Stephana Suomiho a Harryho Harlowa pochází z jejich článku Suomi, S. J., Harlow, H. F. (1971).

Úryvek z dopisu na rozloučenou Charlese Whitmana je citován podle Wallenfeldt, J. (2019).

Citáty Stuarda Browna jsou z jeho knihy Brown, S. (2009).

Citát Nathana Foxe citován podle článku Weir, K. (2014).

První dva citáty Frasera Browna se téměř totožné nebo jen v malých obměnách vyskytují ve všech jeho výše uvedených publikacích. Citováno podle knihy Brown, F. (2014a).

Citáty Sophie Webb pochází z jejího výzkumného deníku, výběr z něj je publikován v knize Brown, F. (2014a).

Poslední citát Frasera Browna pochází z jeho článku Brown, F. (2014b).

Závěrečný citát Stephena Suomiho a Harryho Harlowa pochází z jejich článku Suomi, S. J., Harlow, H. F. (1971).

6 SOUČASNÁ HERNÍ DEPRIVACE

V kapitole vycházíme a čerpáme z těchto publikací:

American Psychological Association (2013). *Violence in the Media. Psychologists Study Potential Harmful Effects.*

Barker J. E., Semenov A. D., Michaelson L., Provan L. S., Snyder H. R. and Munakata Y. (2014). Less-structured time in children's daily lives predicts self-directed executive functioning. *Frontiers in Psychology*, 5, 593.

Barros, R. M., Silver, E. J., Stein, R. E. K. (2009). School Recess and Group Classroom Behavior, *Pediatrics*, 123, 431–436.

Broadbent, E. et al. (2017). *What the World's Young People Think and Feel. Generation Z: Global Citizenship Survey.* Varkey Foundation.

Brown, F. (2012). The Play Behaviors of Roma Children in Transylvania. *International Journal of Play*, 1.

Brown, F. (2014). *Play and Playwork. 101 Stories of Children Playing.* Open University Press, McGraw-Hill Education.

Brown, F., Patte, M. (2013). *Rethinking Children's Play.* Bloomsbury.

Campaign for a Commercial-Free Childhood, Alliance for Childhood, & Teachers Resisting Unhealthy Children's Entertainment (2012). *Facing the Screen Dilemma: Young children, technology and early education.*

Clements, R. (2004). An investigation of the state of outdoor play. *Contemporary Issues in Early Childhood*, 5, 1, 68–80.

Common Sense (2015). *The Common Sense Census: Media Use by Tweens and Teens.*

Daniš, P. (2016). *Děti venku v přírodě: ohrožený druh? Proč naše děti potřebují přírodu pro své zdraví a učení.* Ministerstvo životního prostředí.

Ferguson, C. (2016). New Evidence Suggests Media Violence Effects May Be Minimal. *Psychiatric Times*, vol. 33/11.

Gill, T. (2007). *No Fear. Growing up in a risk averse society.* Calouste Gulbenkian Foundation.

Gray, P. (2011). The Decline of Play and the Rise of Psychopathology in Childhood and Adolescence. *American Journal of Play*, 3, 4, 443–463.

Gray, P. (2013). *Free to Learn: Why Unleashing the Instinct to Play Will Make Our Children Happier, More Self-Reliant, and Better Students for Life.* Basic Books.

Hillman, M., Adams, J., Whitelegg, J. (1990). One False Move... *A Study of Children's Independent Mobility.* PSI (Policy Studies Institute) Publishing.

Jarrett, O. S. (2013). *A Research-Based Case for Recess.* US Play Coalition.

Kaplan, A. (2012). Violence in the Media: What Effects on Behaviour? *Psychiatric Times*, vol. 29/10.

Karsten, L. (2005). It all used to be better? Different generations on continuity and change in urban children's daily use of space. *Children's Geographies*, 3, 3, 275–290.

Miller, E., Almon, J. (2009). *Crisis in the Kindergarten. Why Children Need to Play in School.* The Alliance for Childhood.

Nadace Proměny Karla Komárka (2016). *České děti venku: Reprezentativní výzkum, kde a jak tráví děti svůj čas.*

Ofcom (2016). *Children and parents: media use and attitudes report.*

Panksepp, J. (1998). Attention Deficit Hyperactivity Disorders, Psychostimulants, and Intolerance of Childhood Playfulness: A Tragedy in the Making? *Current Directions in Psychological Science*, 7, 3, 91–98.

Panksepp, J. (2007). Can Play Diminish ADHD and Facilitate the Construction of Social Brain? *J Can Acad Child Adolesc Psychiatry*, 16, 2, 57–66.

Panksepp, J. (2008). Play, ADHD, and the Construction of the Social Brain. Should the First Class Each Day Be Recess? *American Journal of Play*, 1, 55–79.

Ramstetter, C., Murray, R. (2017). *Time to Play. Recognizing the Benefits of Recess.* American Educator, Spring 2017, 17–23.

Stanford School of Medicine. (2007). *Building „Generation Play“: Addressing the Crisis of Inactivity Among America's Children. A Report by Stanford University.* Stanford Prevention Research Center, Stanford School of Medicine.

Twenge, J. M. et al. (2010). Birth cohort increases in psychopathology among young Americans, 1938–2007: A cross-temporal meta-analysis of the MMPI. *Clinical Psychology Review*, 30, 145–154.

Twenge, J. M., Foster, J. D. (2010). Birth Cohort Increases in Narcissistic Personality Traits Among American College Students, 1982–2009 *Social Psychological and Personality Science*, 1, 1, 99–106.

University of Amsterdam (2016). *Media Violence Only Affects Teens Growing Up in an Aggressive Social Environment.* 11 February 2016.

Citát Mayera Hillmana a jeho kolegů pochází z jejich studie Hillman, M., Adams, J., Whitelegg, J. (1990).

Citát Tima Gilla pochází z jeho publikace Gill, T. (2007).

Citát Lenore Skenazy pochází z jejího novinového článku *Why I Let My 9-Year-Old Ride the Subway Alone* otištěného 1. 4. 2008 v New York Sun.

Citát Edwarda Millera a Joan Almon pochází z jejich publikace Miller, E., Almon, J. (2009).

Citát Joea Rowleyho pochází z jeho úvahy publikované v jarním čísle časopisu *Play for Wales* v roce 2006. Citováno podle Brown, F. (2014).

Citát Jaaka Pankseppa pochází z jeho článku Panksepp, J. (1998).

Citát Petera Graye pochází z jeho knihy Gray, P. (2013).

Citát Frasera Browna pochází z jeho článku Brown, F. (2012).

7 HRA JAKO LÉK A PŘÍLEŽITOST

V kapitole vycházíme a čerpáme z těchto publikací:

Almon, J. ed. (2017). *Playing It Up – With Loose Parts, Playpods, and Adventure Playgrounds*. Alliance for Childhood.

Brown, F. (2014a). *Play and Playwork. 101 Stories of Children Playing*. Open University Press, McGraw-Hill Education.

Brown, F. (2014b). The Healing Power of Play: Therapeutic Work with Chronically Neglected and Abused Children. *Children*, 1: 474–488.

Brown, F., Patte, M. (2013). *Rethinking Children's Play*. Bloomsbury.

Brown, F., Webb, S. (2005). Children Without Play. *Journal of Education*, 35, 139–158.

Frost, J. L. (2010). *A History of Children's Play and Play Environment. Toward a Contemporary Child-Saving Movement*. Routledge.

Nicholson, S. (1971). The theory of loose parts: How not to cheat children. *Landsc. Archit. Q.*, 62, 30–34.

Play England (2009). *Developing an adventure playground: the essential elements*.

Sturrock, G., Else, P. (1998). The playground as therapeutic space: playwork as healing. *Proceedings of the IPA/USA Triennial Conference, Play in a Changing Society: Research, Design, Application*. Colorado, USA.

Wilson, P. (2009). *The Playwork Primer*. Alliance for Childhood.

Úvodní citát v části kapitoly Hnutí na záchranu dětí pochází od Luthera Gulicka z jeho knihy Gulick, L. H. (1920). *A philosophy of play*. McGrath. Citováno podle Frost, J. L. (2010).

Citát Joe Frosta pochází z jeho knihy Frost, J. L. (2010).

Citát Simona Nicholsona pochází z jeho článku Nicholson, S. (1971).

První citát lady Allen pochází z knihy Allen, M., Nicholson, M. (1975). *Memoirs of an Uneducated Lady: Lady Allen of Hurtwood*. Thames and Hudson.

Druhý citát lady Allen pochází z filmového dokumentu, který je součástí dokumentárního cyklu *The Pacemakers* vytvořeného v Anglii na přelomu 60. a 70. let 20. století. Krátký dokumentární film můžete shlédnout na YouTube pod názvem *Archive: Lady Allen Adventure Playground Chelsea, Circa 1970s*.

Citát Penny Wilson o jediném bezpečnostním pravidle pochází z její publikace Wilson, P. (2009).

Citát Sue Jennings pochází z její knihy *Healthy Attachments and Neurodramatic Play*. Jessica Kingsley Publishers. Citováno podle Brown, F. (2014a).

Citáty Fräsera Browna reagující na Sue Jennings a vysvětlující smysl práce herních průvodců pochází z jeho knihy Brown, F. (2014a).

Příběh Joan Almon popisuje Penny Wilson ve své publikaci Wilson, P. (2009).

Citát Johna Portchmouthe pochází z jeho publikace Portchmouth, J. (1969). *Creative Crafts for Today*. Studio Vista. Citováno podle Brown, F. (2014a).

Citát Penny Wilson o dramatické hře pochází z její publikace Wilson, P. (2009).

Diagnostický nástroj k vyhodnocení dětské hry popisuje Fraser Brown v článku Brown, F., Webb, S. (2005).

Citát Sophie Webb pochází z jejího reflektivního deníku ze dne 4. 8. 2000. Citováno podle Brown, F., Webb, S. (2005).

Citát Penny Wilson o neviditelném Joeovi pochází z její publikace Wilson, P. (2009).

Citát Fräsera Browna s poléváním vodou pochází z jeho článku Brown, F. (2014b).

Citát Gordona Sturrocka a Perryho Else pochází z jejich textu Sturrock, G., Else, P. (1998).

Citát Fräsera Browna o dvou míčích při hře fotbalu pochází z jeho knihy Brown, F. (2014a).

Citát Boba Hughese pochází z jeho knihy Hughes, B. (2001). *Evolutionary Playwork and Reflective Analytic Practice*. Routledge. Citováno podle Brown, F. (2014a).

Citát Kristin Shepherd pochází z jejího textu Shepherd, K. (2017) *Recess Revolution. Rethinking the Way We Play* publikovaného ve sborníku Almon, J. ed. (2017).

Citát Penny Wilson o vyprávění příběhů pochází z její publikace Wilson, P. (2009).

Citát Russella Mearese pochází z jeho knihy Meares, R. (1993). *The Metaphor of Play. Disruption and Restoration in the borderline Experience*. Jason Aronson, Inc. Citováno podle Sturrock, G., Else, P. (1998).

Citát Lva Vygotského pochází z jeho článku *Hra a její role v morálním vývoji dítěte* z roku 1933. Citujeme podle anglické verze článku v překladu Catherine Mulholland: Vygotskij, L. (1933). *Play and its role in the Mental Development of the Child* [online]. Psychology and Marxism Internet Archive [Cit. 22.8.2019]. Dostupné z: <https://www.marxists.org/archive/vygotsky/index.htm>

8 BUDOUCNOST SVOBODNÉ HRY

V kapitole vycházíme a čerpáme z těchto publikací:

Almon, J. ed. (2017). *Playing It Up – With Loose Parts, Playpods, and Adventure Playgrounds*. Alliance for Childhood.

Brown, F. (2014). *Play and Playwork. 101 Stories of Children Playing*. Open University Press, McGraw-Hill Education.

Brown, F., Patte, M. (2013). *Rethinking Children's Play*. Bloomsbury.

Gosso, Y. (2010). *Play in different cultures*. In: Smith, P. K. *Children and Play*. Willey-Blackwell.

Gray, P. (2013). *Free to Learn: Why Unleashing the Instinct to Play Will Make Our Children Happier, More Self-Reliant, and Better Students for Life*. Basic Books.

Holt, J., Farenga, P. (2009). *Teach Your Own: The John Holt Book of Homeschooling*. Hachette Books.

Město přátelské k dětem (2019) [online]. [Cit. 22.8.2019]. Dostupné z: <https://sites.google.com/2fresh.cz/mpd/aktu%C3%A1ln%C4%9B>

Nadace Proměny Karla Komárka (2016). *České děti venku: Reprezentativní výzkum, kde a jak tráví děti svůj čas*.

Play England (2009). *Charter for Children's Play*.

Welsh Assembly Government (2002). *Play Policy*.

Wilson, P. (2009). *The Playwork Primer*. Alliance for Childhood.

Citace Úmluvy o právech dítěte a úryvky z Všeobecného komentáře č. 17 Výboru OSN pro práva dítěte pochází z české verze dokumentu na webových stránkách MPSV: *Úmluva o právech dítěte* [online]. MPSV [Cit. 28.8.2019]. Dostupné z: https://www.mpsv.cz/files/clanky/29615/Umluva_o_pravech_ditete.pdf

Citáty z Rámcového vzdělávacího programu pro předškolní vzdělávání pochází z tohoto dokumentu v aktuální verzi z ledna 2018. *Rámcový vzdělávací program pro předškolní vzdělávání* [online]. MŠMT [Cit. 28.8.2019]. Dostupné z: <http://www.msmt.cz/vzdelavani/predskolni-vzdelavani/ramcovy-vzdelavaci-program-pro-predskolni-vzdelavani-od-1-1>

Citát Penny Wilson pochází z její publikace Wilson, P. (2009).

Citát Yumi Gosso pochází z jejího textu Gosso, Y. (2010).

ČÁST II. Co potřebuje svobodná hra: PRINCIPY

Za principy popsanými v druhé části knihy stojí také tyto publikace:

Aldort, N. (2010). *Vychováváme děti a rosteme s nimi. Od neshod a kárání ke svobodě, rozvoji a radosti*. Praha.

Almon, J. ed. (2017). *Playing It Up – With Loose Parts, Playpods, and Adventure Playgrounds*. Alliance for Childhood.

Bays, B. (2009). *Cesta pro děti. Darujte sňlu a zdraví vašim dětem*. Eminent.

Brown, F. (2014). *Play and Playwork. 101 Stories of Children Playing*. Open University Press, McGraw-Hill Education.

Brown, F., Patte, M. (2013). *Rethinking Children's Play*. Bloomsbury.

Byron, K. (2012). *Je to pravda, Tygříku?: Čtyři otázky, které vrátí úsměv na tvář vašich dětí*. Synergie.

Daniš, P. (2016). *Děti venku v přírodě: ohrožený druh? Proč naše děti potřebují přírodu pro své zdraví a učení*. Ministerstvo životního prostředí.

Daniš, P. (2019). *Tajemství školy za školou. Proč učení venku v přírodě zlepšuje vzdělávací výsledky, motivaci chování žáků*. Ministerstvo životního prostředí.

Faber, A., Mazlish, E. (2007). *Jak mluvit, aby nás děti poslouchaly. Jak naslouchat, aby nám děti důvěřovaly*. Computer Press.

Faber, A., Mazlish, E. (2009). *Sourozenci bez rivality. Jak pomoci svým dětem, aby spolu dobře vycházely*. Computer Press.

Gordon, T. (2012). *Výchova bez poražených. Řešení konfliktů mezi rodiči a dětmi*. Malvern.

Gray, P. (2013). *Free to Learn: Why Unleashing the Instinct to Play Will Make Our Children Happier, More Self-Reliant, and Better Students for Life*. Basic Books.

Gray, P. (2016). *Svoboda učení. Jak nechat děti rozhodovat si o svém vzdělávání*. PeopleComm.

Hewitt, B. (2014). *Home Grown: Adventures in Parenting off the Beaten Path, Unschooling, and Reconnecting with the Natural World*. Roost Books.

Holt, J. (2003). *Proč děti neprospívají*. Nakladatelství STEHLÍK.

Holt, J., Farena, P. (2018). *Učte se sami. Dovolte dětem, aby se učily samy*. One Woman Press.

Kohn, A. (2019). *Bezpodmínečné rodičovství. Cesta od odměn a trestů k lásce a porozumění*. Malvern.

Kopřiva, P., Nováčková, J., Nevolová, D., Kopřivová, T. (2006). *Respektovat a být respektován*. Spirála.

Liedloff, J. (2007). *Koncept kontinua. Hledání ztraceného štěstí pro nás a naše děti*. DharmaGaia.

Neill, A. S. (2013). *Summerhill. Příběh první demokratické školy na světě*. PeopleComm.

Nicholson, S. (1971). The theory of loose parts: How not to cheat children. *Landsch. Archit. Q.*, 62, 30–34.

Nováčková, J. (2006). *Mýty ve vzdělávání*. Spirála.

Miková, Š. (2017). *Nejsou stejné. Jak díky Teorii typů porozumět dětem i sami sobě*. Mea Gnosis.

Miková, Š. (2019). *Ani mámy nejsou stejné. Jak si mateřství užít, ne ho jenom přežít*. Mea Gnosis.

Pink, D. H. (2011). *Pohon: překvapivá pravda o tom, co nás motivuje*. Nakladatelství ANAG.

Play England (2009). *Developing an adventure playground: the essential elements*.

Pozatek, K. (2016). *Odvážný rodič. Buddhismem inspirovaný rádece, jak vychovat citově odolné dítě*. Barrister & Principal.

Robertson, J. (2014). *Dirty Teaching*. Independent Thinking Press.

Rosenberg, M. B. (2016). *Nenásilná komunikace*. Portál.

Sobel, D. (2017). *Wild Play. Parenting Adventures in the Great Outdoors*. Green Writers Press.

Tolle, E. (2011). *Miltonovo tajemství*, Keltner Publishing.

Wild, R. (2010). *Svoboda a hranice, láska a respekt. Co od nás děti potřebují*. DharmaGaia.

Wild, R. (2012). *Učit se žít s dětmi*. DharmaGaia.

Wilson, P. (2009). *The Playwork Primer*. Alliance for Childhood.

ČÁST III. Co startuje hraní: INSPIRACE

V testování a hraní startérů v třetí části knihy nás (krom dříve uvedených) inspirovaly tyto zdroje:

Arentová, H. (2018). *Dárky z přírody*. Kazda.

Čech, P. (2009). *Tajemství ostrova za prkennou ohradou*. Petrov. (A další knihy Pavla Čecha.)

Fišarová, M. (2017). *Kamínek*. Albatros.

Frommherz, A. (2012). *Kameny v přírodní dílně*. Fontána.

Huygen, W. (2010). *Skřítci*. Grada.

Kupčík, L. (2017). *Velká indiánská kniha*. Mladá Fronta.

Maďarková, K. (2017). *Justýnka a asistenční jednorožec*. Albatros.

Mrázková, D. (1980). *Co by se stalo kdyby*. Albatros.

Sís, P. (2014). *Pilot a malý princ*. Labyrint. (A další knihy Petra Síse.)

Skála, F. (2007). *Skutečný příběh Cílka a Lídy*. Arbor vitae.

Trnka, J. (1962). *Zahrada*. Studio Trnka. Albatros.

Weber, A. (2015). *Víc bláta!: Děti potřebují přírodu*. Malvern.

jdeteven.cz

ucimesevenku.cz

nikiboonphoto.com